

ȘCOALA NOUĂ

Revista pedagogică a corpului didactic primar din jud. Bihor.
Organul oficial al Revizoratului școlar din ORADEA-MARE.

Inserțiuni și reclame se publică după
tarif. Manuscrisele nu se înapoiază.

Apare la 1 și 15 a lunii.

Sub conducerea unui
comitet de redacție.

Abonament:
Pe an Lei 80
Pe 1/2 an Lei 40
Redacția și Administrația la biroul
Revizoratului.

LA MUNCĂ!

Școala și-a deschis din nou porțile

Este prilejul binevenit, ca să-mi deschid și eu inima și să spun câteva cuvinte pentru domni învățătorii, cari stau sub ordinele noastre

Trei ani ne stau la spate. Trei ani de frământări, de experiențe și de varii cunoștințe din contactul cu dascălii Bihorului nostru. În acest răstimp, — mi-e martoră toată lumea! — am rostit multe cuvinte de povață și de indemn la muncă. Am ascultat plânsori, am alinat dureri, am împlinit dorințe, am mângăiat și am îmbărbătat, cu vreme și fără vreme. Am tratat cu toți frumos, ca un tată, care înțelege și simțește. Am iertat multe scăderi, pentru că era dimineața unor zile mari și glorioase din viața neamului. M'am uitat printre degete și „am iertat toate pentru înviere“! M'am făcut tuturor toate în nădejdea zilei de mâine, care ne va ajuta să ne consolidăm școala și cultura, așternându-ne la muncă.

Am acum dreptul să schimb nițel tonul și să vorbesc mai apăsat. Imi dau acest drept experiențele mai noi și desiluziile, cari le-am încercat. Trebuie să spun franc, că foarte mulți dintre învățători nu s'au dovedit vrednici de indulgența și creditul moral, pe care li l am anticipat. Am plasat toată bunăvoința, ca să i în călzesc pe toți pentru idealurile școalei românești din Țara Românească. Astăzi văd însă — cu uimire — multe, foarte multe cazuri, cari probează o totală lipsă a conștiinței de datorie. Prea sunt mulți, cari nu muncesc și nu-și iau apostolatul în serios.

La consfătuirea revizorilor din Ardeal, pe

care am avut-o luna trecută la Cluj, s'a discutat și chestiunea aceasta. S'a constatat unanim, că e foarte redus procentul dascălilor, cari își fac cu cinste datoria, înalta și sfânta lor datorie de luminători în întunerecul satelor.

Nu vroi să cad în păcatul generalizării. Nu voi înjosi deci pe cei harnici, coborându-i alături de cei nevrednici.

Doresc însă, ca pata acestor constatări să dispară depe fruntea învățătorimii, care stă sub răspunderea mea oficială.

Sunt hotărât s'o șterg cu toate mijloacele: la unii cu sfatul, la alți cu dojana, la alții cu asprimea, după cum va fi omul. Unde va fi nevoie voi aplica, firește, și mijloacele cele mai drastice. Datoria aceasta mi-o impune nu numai postul ce ocup, ci mai ales înaltul meu sentiment de răspundere față de conștiința proprie.

Trăim vremurile mari, dar grele, ale consolidării noului nostru stat național. Sau suntem în stare să ne menținem și să ne așternem un viitor de neam civilizată — sau pierem de pe fața pământului! Prezentul strălucit din care gustăm, ni-l a creiat jertfele părinților și vitejia ostașilor — deci nu noi! Viitorul ni-l poate asigura numai școala. *Dați școala muncii, iar nu școala tândălelii.*

Școala este singura cetate de apărare a granițelor țării. Intre zidurile acestei cetăți dascălul român are să și îplinească rostul de ostaș al culturii cu bravura, cu statornicia și cu credința, cu care și-a făcut dorobanțul datoria de apărător și cuceritor al pământului strămoșesc.

Țăranii cer lumină. Zilnic îmi deschid ușa

biroului preoți, primari și săteni, rugându-mă să le trimit un dascăl la „pruncuți“. Mărturisesc, că mă doare inima, când văd, că n'am oameni la dispoziție, pe cari să i trimit la sate, să aștearnă masa cea întinsă a culturii, din sfărmiturile căreia să se hrănească mulțimea de Lazari ai satelor noastre. Cu mult mai amar sufăr însă, când aud, că cei puși de străjeri și semănători, fug de muncă, furând vremea prin târguri sau alergând ca niște samsari după alte afaceri și negoațe. Mă umple de desgust — și cine nu s'ar revolta? — văzând oameni tineri fără o licărire de ideal, fără conștiință de datorie, ușuratici în manifestările vieții și lipsiți de ori ce dragoste de muncă. Dascălii bătrâni, obișnuți cu asprimea vremilor grele prin care au trecut, îmi pare-că fac mai multă ispravă în școală, decât mulți din tânăra generație, cărora războiul pare-că le-a așternut o brumă de funingine pe suflet, iar „România Mare“ i-a îmbuibat și i-a turmentat.

Nimeni nu poate spune, că statul nu și a înțeles datoria față de corpul didactic. Situația pe care i-a creat-o cu aranjarea lefurilor, este de sigur invidiată de mulți funcționari înalți. Noi, revizorii și subrevizorii, muncim șese ore la zi, — altă muncă, cu altă răspundere și în alte condițiuni de viață! — pentruca să luăm o leafă ega'ă, ori relativ mai mică, ca un dascăl dela sat. Și totuși sunt mulți, cari *cred, că decretul de numire este un simplu titlu de a ridica un salariu*. Toți ridică salariul regulat și la fel. De muncit însă nu toți muncesc regulat și la fel. Or, aceasta este o nedreptate, care bruschează o lege morală. Numai lucrătorul este vrednic de plata sa — zice scriptura. Sunt ferm hotărât să respectez pentru viitor, cu toată rigoarea, acest precept evanghelic. Cine nu lucrează nu va mai subscrie chitanță și nu va mai ridica leafă!

La baza sufletului de dascăl român trebuie să stea mai presus de toate un sentiment patriotic. Acest sentiment trebuie să-l umple de dragoste și de însuflețire pentru poporul acesta, sărac și neștiutor, pe care se razimă soarta Țării și pe care nici o clipă nu-l mai putem lăsa să zacă sub blestemul analfabetizmului, neputincios și dezarmat în mijlocul atâtor dușmani și în fața viitorului, care poate s'ascundă

taine și primejdii . . . Acest sentiment îmi pare-că multora le lipsește. Le dăm post la sate, cari zbeară însetate după lumină, dar dumniilor strâmbă din nas și nu vor să ocupe postul. Toți s'ar îmbulzi la orașe să se răsfețe ca fluturii la lumina becurilor electrice. Nimeni nu vrea să fie o curată luminiță de ceară, aprinsă în bezna ucigătoare a satului românesc. Vă întreb unde-i sufletul, unde-i dragostea de neam?

Cel ce nu vrea să fie un element util, o rotiță harnică în mașinaria Țării, este un inconștient sau un netrebnic. Iar Țara românească n'are nevoie de netrebnici. Mai ales pe terenul culturii, fiindcă pe alte terene — sunt destui. Școala luptă cu multe greutăți, o știu foarte bine. Dar ea are să lupte și cu mulți dușmani. Toți cârtesc și uneltesc împotriva ei. Toate profesiunile poartă o luptă disperată în contra școalei de stat. Datoria noastră este să-o apărăm. O vom apăra față de adversari; din afară, dar și față de dușmanii ei din lăuntru. Aceștia sunt dascălii cei slabi, cari prin neglijența lor coboară prestigiul și compromit principiul școalei de stat. Aici nu fac deosebire între învățătorii de stat și statificați. Sunt un trup și un suflet. Toți stau sub controlul și sub ordinele noastre, ale organelor statului, dela care-și primesc leafa. Voi lua măsuri ca acest control să fie cât mai sever.

Statul este simbolul sfânt și patronul nostru al tuturor. Cel ce nu-și face datoria față de stat este un rău Român, deci un dușman al neamului. Față cu dușmanii neamului avem datoria să fim necruțători — și vom fi!

Chem deci pe toți la datorie și la muncă.

Pe dascălii harnici și serioși îi chem să-mi stea într'ajutor. Vreau să fac ordine, și să stărpim buruenile din holda noastră. Mai bine să rămânem muncitori mai pușini, dar harnici. Ne va ajuta Dumnezeu și vom plivi ogorul Bihorului românesc.

Dascălilor, cari sfidează școala și fug de muncă *cu ziua de astăzi le declar război*. Război drept și sfânt, ca o cruciadă din evul mediu, război în numele dreptății divine și în numele dreptului imprescriptibil la cultură, pe care și l-a câștigat poporul românesc.

Până când voi sta în fruntea învățământului din acest acest județ, vreau ca fiecare învățător

să fie un factor viu și hotărâtor în procesul de civilizație al neamului din aceste părți.

Cine nu vrea să muncească, să ne părească de bună voie, pentru că în templul culturii n'are loc!

Aceia, pe care-i privesc aceste câteva cuvinte să le citească din nou și să le închidă în suflet. La cei, cari își fac datoria cinstit, ele nu se refer.

Școalele și au deschis porțile.

La muncă, domnilor învățători!

Gh. Tulbure.

Importanța personalității profesorului.

Să vedem acum ce face un copil când profesorul lui nu se poate afirma? Nu va mai căuta să-l urmeze. Va zice: „Ce să fac ca el, căci nici el nu știe cum să facă“, El va fi atunci în căutarea unui model. De unde va lua modelul? Dacă cumva îl va fi interesat vre-o povestire în așa mod, ca el să-și închipue prin imaginația lui ceea ce s'a reprezentat, va găsi acolo modelul. Dacă nu, îl va căuta în jurul lui. Și va lua și el la întâmplare pe acela care i se va impune mai bine. De multe ori un camarad, alteori o personalitate mai de seamă, în sfârșit după cum norocul va fi să iasă în cale un model frumos sau unul urât. Așa găsim copiii care se pasionează pentru un erou, alții pentru un călugăr alții pentru un savant etc. alții pentru un camarad mai mare cu multă forță fizică așa m. d. Cine intervine în aceste alegeri? Nimeni în afară de el. El a găsit o notă interesantă și a fost atras către acea persoană. Ce putem face noi când el a ales un model care nu e demn de a fi imitat? Să îl înlăturăm. Putem? Nu e așa ușor să smulgi din sufletul lui un model, căci el a pus acolo atâta imaginație, încât completează și țese cu puterea imaginației lui o lume întreagă în jurul acestui model. E o parte din ființa sa care trăește și participă acolo. E greu să smulgi ființa lui cu totul, și nu e nici uman ca să distrugi atâta lume frumoasă în care el se simte atât de fericit

Ce e atunci de făcut? Să se aducă un nou model cu o putere mai mare de tărie. Să se reprezinte ceea ce a isbutit să-l captiveze în culori urâte și în acelaș timp o nouă admirație să se desvolte, pentru altceva. Să luăm un exemplu. Să ne închipuim că un copil a simțit atracție pentru un haiduc sau mai bine zis pe un bandit care prin dibăcia lui a știut să iasă învingător în atâtea ocazii. Ce să facem noi? Să arătăm urâtenia faptelor banditului, să-i punem în față suferința cauzată de el, și să-i aducem în acelaș timp o nouă figură, pe care să o admire, de ex. un erou, un viteaz cinstit sau un binefăcător. Pe măsură ce una se întunecă, cealaltă câștigă ca lumină, și așa el

va începe să și scoată prima din suflet și să introducă o alta nouă.

Acest fel de a lucra aduce rezultat bun. E însă greu să alungi din suflet un ideal. Hrănește sufletul cu lucruri frumoase și idealurile, cari îl vor stăpâni, vor fi ele frumoase. Ele sunt acele ce îndeamnă la fapte, și dacă am isbutit să le facem puternice, e în zadar să mai alergi la alte mijloace.

Cine ar putea să se îndoiască că nu e aceasta o condiție fără de care nu se poate face nimic în viața! Omul care nu are idealul său, nu este om, ci un animal. Mai mare sau mai mic, idealul e singura țință după care îți croești drumul vieții tale! Fă-l înalt, fă-l puternic, fă-l cel mai înalt scop al vieții, și vei isbuti să câștigi în întreaga existență a omului încrederea pe care i-o dă lupta cu ceilalți. Se poate ca el să nu aibă de multe ori succes, nu se va descuraja. E un ideal care-l susține și-l încurajează și pentru ajungerea acestui ideal, el își va da și viața. Iată de ce consider o nenorocire pentru omenire faptul că se lasă atâtea vieți să trăiască fără să le fi inspirat nici un entuziasm pentru lucrurile cele frumoase.

Acela ce ar voi să cunoască felul de viață și caracterul unui om, să întrebe numai care este idealul lui. Intotdeauna s'a constatat că acest ideal a înrâurit în așa fel viața, că a făcut să se schimbe nu numai caractere moștenite, dar și caractere proprii ale individului. Omul stăpânit de un ideal își propune zi cu zi anumite norme de purtare, își controlează fiecare mișcare, își așterne o viață în vederea ajungerii acestui ideal.

Mă gândesc eu, dacă poate să fie vre-o bucurie mai mare pentru cineva dintre noi, decât aceia de a ne fi ajuns idealul. Nu e nevoie ca idealul acesta se fie așa de sus ca să ni-l închipuim numai cu imaginația noastră, și să nu-l putem ajunge; el poate fi și mai apropiat, nu există un ideal de care să nu ne mândrim, căci tot ceea ce faci când n'ai un ideal, faci pentru realizarea unui bine imediat. Idealul are în sine ceva moral, pentru că el impune sacrificii. Cel ce nu are în vedere scopul îndepărtat al actelor sale, și urmărește numai ceea ce dă rezultate imediate, acela nu poate spune că a dat ceva de seamă.

Aceasta am avut de spus cu privire la modul de afirmare a personalității elevului, prin puterea cu care se afirmă personalitatea profesorului. Voiu analiza acum partea a doua a chestiunii, cum se afirmă personalitatea profesorului în viață? Voiu căuta să tratez această latură a chestiunii în cât mai puține cuvinte, deoarece am mai amintit despre ea la început.

Am arătat că personalitatea profesorului e cea dintâi condiție a unei bune educații. Un profesor are o personalitate când știe să se afirme în așa fel, ca să câștige stima și admirația elevilor săi. Este aceasta o condiție fără de care învățământul nu se poate face. Nu este vorba, după cum am arătat, de violență; ci de calm, de stăpânire de sine; de răbdare.

Nu voiu reveni asupra celor spuse; mă voiu referi acum la personalitatea profesorului ca om, și voiu avea în vedere raportul lui cu ceilalți indivizi, cu societatea. Școala se resimte mult de acest raport pe care profesorul îl aduce în persoana sa. Un profesor stimat și bine văzut în societate, e mai mult prețuit de copii, decât unul care nu e stimat. Mă opresc deci asupra lămuririi ideii personalității în concepția ei generală și mă voiu referi la ceea ce am spus mai sus.

Ce este o personalitate? Este o valoare care întrece alte valori, este o complexitate de calități care întrece alte calități analoage, este un ce superior care se ridică deasupra mediei comune. O personalitate este un caracter, este un om în înțelesul cel mai înalt al cuvântului, este ceea ce a isbutit să se impună prin toate puterile sale sufletești.

Iată ce vrem noi dela profesori. Se poate cere atât de mult? E posibil? Nu suntem prea pretențioși? Eu cred că nu, deoarece orice om poate fi o personalitate în cercul său restrâns. Sunt personalități cari se afirmă în toate locurile și timpurile, sunt alții cari se afirmă în timpul lor și în mediul lor restrâns.

Un simplu sătean poate fi o personalitate în actul lui, dacă a știut să se afirme prin valoarea sufletului său. Un învățător este o personalitate, dacă a isbutit să se afirme prin modul său de a se purta cu școlarii săi și cu cei din jurul lui. Nu se cresc personalități prin diplomele pe care le dau examenele multe la cari se supun viitorii profesori. Se creiază personalități prin personalitățile altora, cari exercitează o influență asupra tineretului. A se gândi cineva că un învățător ori profesor este o personalitate când a eșit întâiul la un examen, e ca și cum ar zice că sunt personalități pentru că știu să învețe pe de rost cuvintele cărții și să-le reproducă. Ceea ce face o personalitate, nu sunt nici diplomele, nici studiile sale. Un caracter mare și însoțit de o putere de sugestie în bine, iată ceea ce dă valoarea unei personalități. Nu se găsesc ușor acest personalități. Mă voiu opri puțin la una dintre cele mai simpatice personalități ce avem, și voiu spune câteva cuvinte despre savantul nostru Nicolae Iorga.

Imi reprezintă figura sa expresivă, cu ochii blajini, cu acel duh de bunătate și umor și mă gândesc la tot ce a făcut din acest bărbat o valoare indiscutabilă. Nu văd nici multiplele sale diplome nici știința sa care te apasă prin greutatea ei, deși are și ea destul preț. Dacă văd în primul rând acea tenacitate sinceră, acea forță de a înfăptui ceea ce gândește, acel cuvânt care pornește din inimă și ajunge tot la inimă. Aud acel glas care se ridică uneori să dojenească ori să biciuiască. El nu supără nici pe dușmani, răscolește numai, și pare că aduce în cele din urmă lumina. Iată figura care răsare cu putere în timpul nostru, care se afirmă, care se impune ca o lumină binecuvântată. Iată omul care s'a ridicat prin el, prin forța sufletului său deosebit înzestrat, iată bărbatul adus să ne ridice

moravurile noastre rele, iată omul care ne spune din adâncul convingerii sale adânci: „*Purificați sufletele, aduceți caractere pe altarul patriei; fiți oameni înainte de orice!*”

Nu voiu mai aduce și alte exemple și mă voiu mărgini să explic cum iau naștere personalitățile.

O personalitate este o verigă în lanțul de verigi al indivizilor din societatea din care face parte. Ea, personalitatea întrece pe toți ceilalți indivizi de rând prin alcătuirea ei deosebită. Adunând din mediul unde trăiește ideile, sentimentele și dorințele comune, le ridică la un grad mai înalt, le dă o imprimare personală, și-le aruncă din nou în societate ca o creație personală. Cum se vede, ea depășește masa, se ridică prin ea și reacționează apoi asupra masei de indivizi din care face parte. Sunt personalități cari se afirmă prin ideile lor, altele prin faptele lor. Cele dintâi sunt universale, celelalte sunt mai legate de locul lor, de mediul care le-a creat. Pentru primele, valoarea stă în ceea ce spun, pentru celelalte în ceea ce fac. Noi avem nevoie de aceste din urmă valori, deoarece e o condiție sine qua non, că propășirea unui stat nu se face decât prin faptele mari la care dă naștere acel stat. Poporul nostru are în special nevoie de oameni care să-i învețe cum să lucreze, înainte de a avea oameni care să-i învețe ce să lucreze, căci pentru aceasta poți împrumuta știința și din alte părți. Ceea ce nu poți împrumuta sunt deprinderile cari formează baza și singura condiție de progres.

(Va urma.)

El. Filipidescu.

Prelegeri populare.

— Un ram din activitatea extrașcolară a învățătorului. —

Învățătorul român, credincios apostoliei sale de propovăduitor al slovei, nu s'a sustras dela datoria de ucenic al neamului, ci a căutat pururea să devină folositor mulțimii. Acum — liber în țară liberă — are dubla datorință, ca prin activitatea sa extrașcolară să contribuie la lumina neamului.

Învățătorul va satisface pe deplin îndatoririi sale de îndrumător al poporului, punându-se în legătură directă cu el. Cel mai potrivit mijloc pentru ajungerea acestui scop sunt: prelegerile populare. E o necesitate indiscutabilă aranjarea acestor prelegeri, fiindcă sunt chemate să pună stavilă diferitelor curente destructive, cari se ivesc în sânul poporului.

În cele următoare mă voiu nizuși a arăta pe scurt modul ținerii și materialul acestor prelegeri.

Înainte de toate se va întocmi — după un plan bine chibzuit — seria prelegerilor. Localul potrivit pentru ținerea lor ar fi: casele culturale, în lipsa acestora, școala. Timpul: dupăameaza zilelor de Duminică ori sărbătoare. Programa unei ședințe populare să fie maximum trei puncte. După fiecare punct — ascultând

părerea auditorilor — să se deschidă o mică discuție asupra obiectului.

Aceste convorbiri vor deveni instructive și din ele se va desprinde gradul de pricepere, modul de cugetare și durerile țăranului. Totodată vom avea prilejul potrivit, ca-cu tactul convenit-să smulgem buruienile răsărite în creerul țăranului, înprăștiindu-i nedumeririle. Va fi poate obositor în satul cu'n singur învățător, însă bunăvoința și sprijinul intelectualilor va mai ușura povara. Cu totul alta e situația în comuna cu mai mulți învățători. O soluție norocoasă ar fi colaborarea celor din jur în formă ambulantă. Dacă voim să știm, cam ce material să luăm va trebui să ne întrebăm ce-i lipsește țăranului bihorean? Datorită timpurilor vitrege, în cari a trăit — țăranului din Bihor — în parte îi lipsește conștiința națională. I-s'a clătinaț chiar și credința strămoșească sub influința curentelor false de idei, cari se abat asupra satelor.

Materialul cel mai potrivit ar fi deci următorul: Din istorie: Nașterea poporului român și soarta lui pe timpul năvălirilor barbare. Intemeierea principatelor române. Mihaiu Viteazul, tendința spre unitatea națională. Epoca lui Ștefan cel Mare. Tudor Vladimirescu, isgonirea Grecilor. Alexandru Ioan Cuza, ca punctul de plecare pentru îndeplinirea unității naționale. Din religie: Inceputul și dezvoltarea bisericii. Însemnătatea icoanelor. Mitropolitul Sava Brancoviciu Momentele mai importante din serviciul divin și însemnătatea obiectelor bisericesti. Mitropolitul Andrei Șaguna înfăptuitorul independenței bisericii române. Secte religioase. Din geografie: Valea Oltului, Muntenia, Moldova. Bogățiile pământului nostru. Bărăganul, Podoabele pământului nostru. Din constituție: Datoriile cetățenești. Puterile statului. Actele stării civile. Legea muncitorească. Pădurăritul și pășunatul. Legea agrară. Din economie și igienă: Cultura cerealelor. Prăsirea vitelor. Cultura legumelor. Industria de casă. Cultura pomilor. Stupăritul. Cum să ne apărăm sănătatea? Tuberculoza. Patima beției și influința ei dezastruoasă și altele.

Toate aceste vor servi la deșteptarea conștiinței naționale și la dragostea de țară. Vor alimenta dragostea față de biserică, întărind credința strămoșească. Vor eși la iveală, drepturile și datorințele cetățenești, indemn la muncă intensivă și rațională precum și impuls spre curățenie și apărarea contra boalelor.

După terminarea greii și obositoarei munci, cu satisfacție vom privi înapoi la grutățile începutului, la nesiguranța și îndoiala de care era cuprins sufletul nostru. Și vom avea mângâierea că am săvârșit o muncă cinstită, un lucru de folos.

Săriți deci, fraților, să deșteptăm acest popor din amorteala, de care e cuprins și care prin vitregia vremurilor a rămas cu conștiința națională întunecată. Să luminăm judecata și să sporim conștiințele acestui bun popor, ale cărui trebuințe sufletești au fost mult neglijate.

Gheorghe Mătea,
institutor.

Mișcarea pedagogică mai nouă română și streină.

34. *Din problemele educației, studii de psihologie și pedagogie* de Stelian Constantinescu o lucrare în care e tratat scopul educației; ed. voinței, ed. intelectuală, învățământul istoriei, religiei, geografiei și a științelor naturale, un nou sistem de educație, pledând pe lângă curentul act visumului și arătând cum are să fie școala în viitor.

35. *Metodica inv. primar* de Florian Cristescu și I. G. Bratu, partea primă tratează ideile moderne despre copii, măsura gradului de instrucțiune și foloasele pe cari le aduce; măsura gradului de învățământ, la ce folosește cunoașterea dezvoltării fizice; măsura văzului, auzului și a inteligenței, tratează principii didactice și metodologice precum și o serie de lecțiuni practice tip după cele 5 trepte formale Herbart-Zilleriane.

Intr'o nouă fază de dezvoltare se află educația și pedagogia prin cunoașterea și niziința tot mai vădită de a cunoaște psihologia copilului, sau știința ce în pedagogie o numim *Pedologie*. Lucrări de *Pedologie* sistematică cunosc 3 în limba română:

• 36. *Idei noi despre copii*, un admirabil tratat științific de pedagogul francez Alfred Binet tradus în limba română de Marinescu. În aceasta scriere tratează Binet cu competența de specialist scopul și rostul scrierii sale, măsura gradului inv. la elevi, prin calculatorul instrucțiunii de Vaney, care e făcut anumit pentru școalele rurale din Paris — prin operația cititului și a socotitului; ce servicii ne aduce măsura gradului de învățatură, corpul copilului și cunoașterea lui și la ce folosește cunoașterea dezvoltării corpului copilului, măsura dezvoltării fizice cu ajutorul alor 5 instrumente; anume: măsurătorul înălțimii pentru statură; balanța pentru greutate; compasul de desime pentru greutatea dintre umeri; dynamometrul pentru puterea musculară; spirometrul pentru capacitatea vitală. Cunoașterea și măsurarea văzului și auzului slab prin examenul făcut cu ajutorul literilor scrise pe tablă de o mărime anume și citite de elevi la o distanță anumită; măsura inteligenței și a memoriei; aptitudinile elevilor; lenea și educația morală.

37. *Pedagog'a și Psihologia experimentală* de dr Claparede; traducere în românește de Marinetti. În aceasta scriere tratează pedagogul elvețian, dezvoltarea minții; stadiile de dezvoltare a fizicului; mijloacele prin cari se dezvoltă mintea și corpul copilului (jocul, imitația); interesul și rolul lui în educație, evoluțiunea interesului; oboseala intelectuală și măsura oboselii; problemele oboselii; surtitenăgiul; repausul și somnul.

38. *Introducere în Pedologie și pedagogie experimentală*, de dr Vladimir Ghidionescu, este o scriere care cuprinde o serie de 18 prelegeri a profesorului Ghidionescu dela Universitatea din Cluj, asupra psihologiei băietului, este unică scriere originală la noi

în genul scrierii lui A. Binet, despre care amintisem mai înainte. Tratează rolul Pedologiei în Pedagogie; fazele de dezvoltare a copilului; măsura gradului de dezvoltare a fizicului, dezvoltarea psihicului; măsurarea forțelor musculare prin dynamometru (măsurător de forță); văzul, percepțiunea vederii, asociațiunea de idei din punct de vedere pedologic și pedagogic. Aceste trei scrieri din urmă se ocupă cu o direcție puțin cunoscută în pedagogie, anume de a cunoaște în mod temeinic, fazele de dezvoltare a fizicului și a psihicului la băiat, a cunoaște organele vizuale și auditive precum și facultățile sufletești, ca inteligența, memoria, atențiunea; raportul dintre facultățile sufletești și dezvoltarea corpului copilului, apoi prin diferite procedee și metode de examinare, cunoașterea tuturilor stărilor patologice; aceste defecte le putem observa cu cea mai mare ușurință cu ocaziunea examinării din una și aceeași materie de învățământ cu mai mulți elevi de o etate din una și aceeași clasă și tot deodată; diferența respective deosebirea între răspunsurile primite cu ocaziunea examinării ne arată clar cari sunt defectele fizice-sufletești și la cari dintre elevi; știind aceasta în mod precis fiecare învățător, în cursul instrucțiunii va putea ține cont de toate aceste scăderi și defecte. Dupăcum cunosc eu literatura didactică, aceasta ar fi mișcarea în literatura pedagogică la noi.

Tigu Efrem.

PARTEA OFICIALĂ.

I.

Nr. ad. 2346—922.

Circular.

către învățătorii din județul Bihor.

În urma acordului încheiat de Ministerul Instrucțiunii cu reprezentanții Mitropoliilor românești în anchetele dela 30 August, Sibiu și 9 Septembrie a. c. în Blaj, privitor la localurile școlare primare ale confesiunilor românești în baza ordinului Nr. 25000—922, VI al Ministerului Instrucțiunii Directoratul general Cluj, se comunică spre orientare și conformare următoarele:

1. Instrucțiunea primară a elevilor români va continua și în anul școlar curent tot în vechile localuri confesionale, rămânând aceste și pe mai departe în proprietatea comunelor bisericesti.

2. Parochiile ca proprietare, conform angajamentului luat la Sibiu și la Blaj, se vor îngriji pe cheltuielile lor de întreținerea localurilor în stare de funcțiune normală acordându-le combustibil, curățit și reparare, în caz de nevoie.

3. Învățătorii numiți de Ministerul de Instrucție, la școalele de stat, vor fi repartizați la școlile confesionale unde funcționaseră înainte de statificare, continuând activitatea lor școlară conform legilor și Regulamentelor în vigoare. În comunele unde este nevoie de învățători,

autoritățile bisericesti se vor adresa Directorului General din Cluj, spre a trimite puteri didactice, fie prin numire, fie prin detașare.

4. Comitetele școlare confesionale, din comunele cu inv. statificați vor continua a funcționa și pe mai departe, în tocmai cași până acum, afară de cazul când biserica a renunțat la susținerea școlai. În acest caz se va constitui sfatul școlar pentru școala de stat. Dacă confesiunea nu va putea acorda școlii cheltuelile materiale din orice motive și aceste cheltueli nu sunt trecute în bugetul General al Ministerului, locul comunei bisericesti îl ia comuna politică, care va fi obligată a suporta aceste cheltueli, până la regularea definitivă a chestiunii pe cale legislativă, ori trecerea cheltuelilor materiale în bugetul general.

5. Informați, că învățătorii de stat repartizați la școlile confesionale, nu-și fac pretutindeni datoria față de biserică, prin aceasta îi facem atenți din nou, că sunt obligați a ajuta cultul bisericii, care este susținătoarea localului, cercetând regulat biserica și conducând și elevii la serviciile divine din dumineci și sărbători. Cei capabili vor executa cu elevii și cântări religioase, ca astfel să promovăm educația religioasă morală a cetățenilor.

6. Se va da atențiune deosebită și igienei și curățeniei atât a localurilor cât și a curții și dependențelor școlare. În acest loc am constatat, că după raportul curățeniei, organele școlare locale nu se interesează prea mult expunând populația școlară la dese epidemii, cari seceră vieți și întârzie instrucțiunea școlară. Facem atenete sfaturile școlare și pe directorii școlari, ca în acest punct să-și facă datoria cu toată conștiințiozitatea. La inspețiile școlare vom observa toate și vom trece la proces verbal de inspecții scăderile de această categorie.

Oradia-mare, la 26 Oct. 1922.

II.

Nr. 2449—921.

Ordin Circular

către toți învățătorii din județul Bihor.

În baza ordinului Nr. 28994—922 VI. al Ministerului Instrucțiunii Directoratul general Cluj, se comunică spre orientare și strictă conformare următoarele.

Mulți dintre învățători neglijează să ducă elevii și să îndrumeze pe credincioși să meargă la biserică atât Duminica cât și în zilele de sărbătoare.

Opera începută pe alocuri cu înființarea corurilor bisericesti s-a neglijat și unii chiar nesocotesc să fie alături de biserică Isvorul nostru de credință și baza de lumină, care e și temelie statului.

În vedere, că învățătorii sunt obligați după regulament să conducă elevii în fiecare Duminică și sărbătoare la Biserică, vi se pune în vedere, ca odată cu începerea cursurilor să luați măsuri pentru înființarea unui cor bisericesc și să dați concurs efectiv, conducând elevii Duminică și sărbătoare la biserică.

Oradia-mare, la 26 Octombrie 1922.

III.

Nr. 2521—1922.

Circular

cătră toți învățătorii din județul Bihor.

Din rapoartele mai multor primării am constatat, că mulți învățători nu-și fac datoria impusă de obligativitatea învățământului și în special nu trimit primăriilor rapoartele de absențe prescrise de lege.

Atragem atenția învățătorilor asupra împrejurării, că obligativitatea învățământului prevede, că la 15 și 30 a fiecărei luni învățătorii sunt datori a prezenta primăriilor conspectul copiilor cari au absentat nemotivat dela școală. În baza acestui raport primăria este datoare a aplica amenda graduală de 5, 10, 20, 40 lei.

Aceste conpecte se introduc în condica de exhibite a școlii și primirea lor se va recunoaște din partea primăriei în cartea de poștă a școlii.

Cum întrelăsarea acestei datorințe are ca consecință, că școala nu este frecventată regulat și deci învățătorul nu poate dovedi sporul recerut, facem atenți pe toți învățătorii, că această dispoziție a legii să o execute punctual și conștient și întrelăsarea ei o vom considera drept una dintre cele mai grave delictive disciplinare și vom proceda în consecință.

Prin comitetul administrativ al județului am cerut primăriilor să ni se raporteze în fiecare lună, că învățătorii au făcut în destul acestui obligament.

Oradia-Mare, la 30 Octomvrie 1922.

IV.

Nr. 2394—1922.

Circular.

Către întreg corpul didactic dela școlile primare și ucenici de toate categoriile din județul Bihor.

În baza ordinului Nr. 25885—1622 VI. al Directoratului Instrucțiunii din Cluj, vi-se comunică spre luare la cunoștință și strictă acomodare ord. Nr. 10595—1922 al Directoratului Ministerului de finanțe relativ la ajustarea cu documente a cererilor privitoare la înscrierea de membru la fondul de penziune și stabilirea drepturilor membrilor față de fond în caz de pensionare.

În urma ordinului Nr. 40714—1922 al Onor. Minister de finanțe toate cererile pentru stabilirea drepturilor de pensuni, fie la stat, județ sau comună, vor fi supuse comisiunii ce lucrează în Ministerul de Finanțe care va da soluțiune acolo cererei potrivit dispozițiilor legii generale de pensuni.

Pentru a da puțință stabilirii acestor drepturi legea în chestiune cere următoarele acte:

- a) Certificate date de autoritățile unde a servit și în cari se vor arăta anii serviți și salariul ce a avut
- b) Extrasul de pe actul de naștere.
- c) Certificat dat de autoritatea unde a servit în ultimul timp, că s-a retras din funcțiunea ce ocupă.
- d) Certificat de identitate din partea comunei unde își are domiciliul stabil și real.

Aceste acte sunt trebuitoare pentru funcționari civili deci și pentru învățători, cari cer pensuni.

În cazul că funcționarul ar avea mai mult de treizeci ani de serviciu, atunci condițiunea vârstei ne mai fiind cerute numai e nevoie a produce actul doveditor pentru aceasta,

În cazul stabilirii dreptului de pensuni cerut de către văduva funcționarului în afară de certificatul pentru anii serviți, va mai alătura:

- a) Extrasul de căsătorie.
- b) Certificatul liberat de oficiul stării civile că căsătoria nu a fost desfăcută.
- c) Extrasul de pe actele de naștere ale minorilor.
- d) Certificat din partea comunei unde are domiciliu stabil și real că nu s-a remăritat, că este în viață, cu copii minori și aceștia stau sub îngrijirea sa.

Indicațiunile date aci sunt numai pentru cazurile cele mai obicinuite, ca atare pentru a nu se întârzia stabilirea dreptului de pensuni din pricina necunoașterii formalităților, toate cererile în loc să fie trimise direct On. Minister de finanțe vor fi înalitate directoratului finanțelor Cluj, pe calea Revizoratului școlar.

Oradea-Mare, la 20 Octomvrie 1922.

- V.

Nr. 2485—922.

Circular

către întreg corpul didactic român din județul Bihor.

Școala inferioară și superioară de arte și meserii din Timișoara deschide cu 1 Novemvrie a. c. anul pregătitor pentru cursul de larnă, de arhitectură. Scopul cursului este a da după terminarea cursului spectul de 4 ani măestri zidari, adecă viitori anteprenori de construcție,

Acest teren până în prezent a fost exclusiv numai pentru neromâni, prin urmare pentru ca să se poată naționaliza și meseria de construcție de tot străină românilor, sunteți rugați a vă da tot concursul ca secția aceasta, care este unică în întreaga Românie, să se poată înființa.

Elevii se primesc cu cel puțin 5 clase primare și etate dela 13 până la 18 ani.

La înscriere fiecare să se prezinte personal aducând cu sine:

- a) certificat școlar;
- b) extras de botez;
- c) certificat de revaccinare.

Taxa de înscriere este 30 lei, taxă școlară (didactru) 60 lei, cauțiune pentru acoperirea eventualelor pagube 50 lei.

Cererile pentru bursă vor fi provăzute cu certificat de paupertate vizat de primărie. Acei cari voesc să cerceteze acest curs să se prezinte la 1 Noemvrie a. c. la Direcțiunea școlii din Timișoara.

Fiecare elev are să aducă cu sine haine de pat.
Oradia-mare, la 26 Octomvrie 1922.

VI.

Nr. 2441—1922.

Ordinul Circular

Nr. 5550—1922 Preș. al Directorului general din Cluj privitor la improprierea școlilor, dat în legătură cu legea pentru reforma agrară din Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș se comunică comitetelor școlare și învățătorilor pentru cunoștință și conformare:

„Având în vedere că directoratul nostru dorește să dea o îndrumare mai practică învățământului agricol:

Având în vedere, că această dorință se poate realiza numai dacă școlile vor dispune de pământul necesar:

Având în vedere, că prin Legea pentru reforma agrară din Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș s'a hotărât: a) să nu se exproprieze și b) — în marginile posibilității — să se completeze, respective să li se dea școlilor pământul necesar scopului indicat:

În puterea Legii citate.

I. Se vor feri de expropriere:

1. Pământurile cultivabile, cari servesc scopurile instrucției practice agricole a școlilor cari au avut această destinațiune înainte de 1 Decembrie 1918.

Întinderea lor nu poate trece peste 200 jugăre cadastrale (Legea pentru reforma agrară din Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș, art. 6, litera a, punctul 3.)

2. Pământurile cultivabile ale școlilor primare până la jug. cad. cari aveau la 1 Dec. 1918 destinațiune de dotățiuni învățătoresști, întrucât serveau acest scop. (L. citată art. 6. lit. a, punct. 4.)

3. Grădinile de pomi până la 5. jug. cad. înființate lângă școlile primare în scop didactic și educativ, (L. citată art. 6. lit. a, punct. 5.)

4. Edificiile școlare și casele de locuit (indiferent de persoanele cari le ocupă) cu parcurile, curțile, grădinile lor, stabilimentele industriale, morile cu apele cari alimentează, alte eventuale clădiri, vile și în fine toate intravilanțele rurale (indiferent că acestea sunt zidite sau libere) cari formează proprietatea respective sunt în posesiunea perpetuă a școlilor. (L. citată art. 6. lit. a, punct. 7.)

5. Pădurile sau părțile de păduri cari servesc trebuințele normale de lemne de foc și construcții ale școlilor, însă numai în măsura care acopere aceste trebuințe. (L. citată art. 6. lit. a, punct. 8.)

Măsura trebuințelor o stabilește regiunea silvică în drept. (Regulamentul de aplicare a Legii pentru reforma agrară din Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș, art. 6.)

În regiunile însă; unde cererile de improprietare sunt mari, se pot expropria chiar și aceste păduri, dar numai dacă terenul este potrivit pentru cultură. (L. citată art. 12.)

II. Se va avea în vedere că:

1. În localitățile lipsite de locuințe; expropriere

poate trece și peste limitele fixate mai sus. În atar cazuri însă, se vor dispune stăruințele necesare ca școlile să fie despăgubite cu suprafețe echivalente de pământ cultivabil, respective pădure, în alte părți a hotarelor comunelor. (L. citată art. 14.)

2. Intravilanțele cari dela promulgarea legii stau 5 ani neșidite întrucât până la depunerea proiectului legii nu au fost sădite cu vii ori plantate cu pomi. se vor putea expropria. (L. citată art. 14.)

Drept acea sunt a se arăta Directorului nostru:

a) Toate intravilanțele școlare, cari potrivit acestei dispoziții a legii ar urma să fie expropriate, îndându-se totodată și mijloacele prin care ele s'ar putea salva și pune mai bine în serviciul culturii.

b) Intravilanțele particulare, cari conform dispozițiilor din chestiune, ar urma să fie expropriate și cari ar trebui revendicate pentru construcții școlare. (Vezi și Instrucțiunile, date de Ministeru Agriculturii, Directoratul General din Cluj cu Nr. 13575 din 7 Iulie 1922.)

3. Sub pământ cultivabil este a se înțelege tot pământul pe care s'au făcut până astăzi arături, locurile de fâneață, pășunile, golurile de munte, precum și ori care teren ce s'a găsit propriu pentru a fi dat cu folos în cultură, inclusiv pământul inundabil, care a fost cultivat sau pășunat. (L. citată art. 16.)

4. Pământul expropriat prin dispozițiunile legii de față, care întrece necesitatea actuală de improprietare a locuitorilor din comuna sau comunele învecinate, se va putea lăsa până la colonizare în folosința foștilor proprietari sau arendași, dacă nu va fi cerut în arendă de țărani.

Ei vor plăti pentru acest pământ o arendă egală cu dobânda pe care le-o datorește Statul. Termenul de arendă va fi de 3 ani și se va renoua de drept din 3 în 3 ani, dacă Statul nu va fi încunoscîntat proprietarul sau arendașul, cu 10 luni înainte de expirare, că vrea să ia în folosință întreg sau parte din acest teren.

Proprietarii vor plăti, în afară de arendă, pentru pământul expropriat și lăsat în folosința lor, conform dispozițiunilor de mai sus, și dările către stat și comună.

Statul își rezervă totuși dreptul de a lua în folosința proprietarului și înăuntrul acestor intervale de timp suprafața necesară pentru executarea lucrărilor premergătoare colonizării. (L. citată art. 19.)

5. Proprietarul poate să și aleagă partea neexpropriată din moșie; cu condiția că partea ce rămâne sătenilor să fie potrivită pentru parcelare în loturi, și să poată fi economiceste bine folosită, de asemenea nici proprietarul nu poate fi expropriat altfel, decât așa ca partea ce i rămâne să formeze un întreg economic cu investițiile principale aflătoare pe moșie. (L. citată art. 20.)

6. Când proprietarul va fi expropriat de întreaga moșie aflătoare în hotarul unei comune, la ce-

rerea lui, vor putea să fie expropriate și clădirile aparținătoare acelei moșii, precum și întregul inventar agricol. (L. citată art. 23.)

7. În regiunile miniere concesionarii de azi au terenului expropriat au dreptul de a întrebuința în scopul exploatarei miniere a subsolului suprafața de teren strict necesară, plătiind proprietarului suprafeței despăgubirea. (L. citată art. 30.)

Împreună cu moșile expropriate se vor expropria, fără plată, drepturile de apă, de vână și orice prerogative. Această dispozițiune nu atinge dreptul proprietarilor de mori și poduri umbraoare existente, afară de podurile umbraoare cari au existat în vestiri importante și cari se vor expropria cu plată. (L. citată art. 38.)

9. Subsolul pământului expropriat aparține statului, cu excepția drepturilor câștigate. (L. citată art. 39.)

10. Contractele de arendare pentru pământul cultivabil sunt desființate de drept pentru partea sau părțile de moșie expropriate, reducându-le proporțional, și arenda fără nici un fel de pretențiune din partea arendașului sau proprietarului.

În caz de reziliere parțială, proprietarul este obligat a restitui arendașului din garanție o parte proporțională cu întinderea de pământ pentru care s'a desființat contractul de arenda.

În caz când arendașul a făcut îmbunătățiri pe moșie și aceste îmbunătățiri au fost evaluate și plătite la expropriere, el are dreptul la o despăgubire egală din partea proprietarului.

Dacă suprafața expropriată, trece peste 25% din întindere totală a moșiei, arendașii și proprietarii au facultatea de a cere rezilierea contractului întreg fără nici un fel de pretențiuni, (L. citată art. 41.)

11. Proprietarii și sătenii vor permite drumurile și lucrările necesare folosinței și cultivării pământului, adăpării vitelor la adăpători naturale.

Cheltuielile împreună cu întreținerea adăptorilor și drumurilor folosite împreună se suportă proporțional de cei interesați. (L. citată art. 43.)

12. Dacă pe pământul expropriat și dat în folosința sătenilor sunt sămănăturile, ele rămân până la recoltă proprietarilor, iar dacă sunt ogoare sau arături, proprietarul are drept la valoarea lor apreciată de organele de aplicare ale legii. (L. citată art. 44.)

13. Terenul de expropriat îl stabilește comisiunea de ocol pentru expropriere. (L. citată art. 62.) Hotărârile ei sunt supuse apelului. Apelul se face către președintele comisiunii județene în termen de 5 zile libere dela pronunțarea hotărârii comisiunii de ocol. El se depune în mâna președintelui comisiunii de ocol, a secretarului sau arhivarului comisiunii sub luare de dovadă. (L. citată art. 74.)

Hotărârile comisiunii județene, date în această privință, sunt definitive și executorii. (L. citată art. 60 și 70.)

14. Prețul se fixează în prima instanță de comisiunea de ocol și județeană cu drept de apel la curtea de apel. (L. citată art. 48.)

El, la pământul cultivabil, nu poate trece peste prețul din 1913, socotindu-se leul egal cu coroana.

Face excepție pământul întrebuințat la înființarea sau complectarea pășunilor comunale, al cărui preț se socotește considerându-se leul egal cu coroane. (L. citată art. 50.)

Prețul viilor și sădărilor se va socoti după prețul mijlociu, din ultimii 5 ani până la 1913. Se va avea în vedere vârsta viei sau sădărilor, modul plantațiunii, lipsurile, varietățile, starea vegetației, capitalul investit. etc. (L. citate art. 51.)

Prețul pădurilor se va stabili avându-se în vedere la prețurile calitatea materialului lemnos, spețiile, căile de comunicație, depărtarea dela gări și centrele de desfacere, fără ca prețul fixat să poată întrece mijlocia prețurilor din localitate sau regiune, din ultimii 5 ani înainte de 1913. (L. citată art. 52.)

Prețul clădirilor și instalațiunilor industriale se va stabili după prețul de cost, avându-se în vedere vechimea și starea de întreținere. Se va ține seamă și de puțința și de modul de utilizare. (L. citată art. 52.)

Pentru embaticari (emphyteuzis) — taxaștii, jelerii — prețul se stabilește înmușind cu 15 suma anuală în natură, socotite din mijlocia prețurilor pe anii 1886—1895. (L. citată art. 24.)

Părțile nemulțumite asupra prețului fixat, au dreptul de apel, fie hotărârea comisiunii de ocol, când ea ar fi rămas definitivă prin nefacerea de apel în timp legal la comisiunea județeană, fie hotărârea comisiunii județene, în caz că s'a făcut apel. Apelul se face la curtea de apel respectivă, care este ultima instanță cu privire la fixarea prețului. În caz când hotărârea comisiunii de ocol este cea definitivă, apejul la curte se face în termen de 15 zile de când a rămas definitivă, adică dela expirarea termenului ce avusese pentru facere apelului la comisiunea județeană, Contra hotărârii comisiunii județene, termenul de apel la curte va fi de 15 zile, dela data afișării. (L. citată art. 77.)

14. Hotărârile definitive ale comisiunilor de expropriere vor fi executate de judecătoria de ocol prin inginerul operator delegat al direcțiunii cadastrului. (L. citată art. 79.)

Contestațiile sunt admise și se vor ridica în curs de 10 zile la comisiunea județeană. Ele însă se pot ridica numai cu privire la executarea tehnică. (L. citată art. 81.)

16. Plata prețului convenit proprietarului expropriat se poate face în numerar sau în titluri de rentă, amortizabile în 50 ani și purtătoare de dobândă de 5% pe an. Pentru pământul expropriat pe baza art. 14 din lege (vezi II—1.) se plătește prețul în numerar. Persoane morale (școlile se consideră de per-

soane morale) vor primi plata numai în rentă perpetuă. (L. citată art. 85 și R. art. 112.)

Plata se face de îndată ce exproprierea este definitivă. Statul face plata prețului totdeauna prin consemnarea numerarului sau a rentei cuvenite la Cassa de depuneri și consemnațiuni. Proprietarul va ridica numerarul sau titlurile de rentă dela Cassa de depuneri și consemnațiuni numai cu autorizațiunea judecătoriei de ocol. (L. citată art. 96.)

17. Drepturile de orice natură ale terțelor persoane asupra pământului expropriat trec în urma exproprierii, din ziua consemnării, asupra prețului consemnat. (R. citată art. 114.)

III. Pretutîndeni unde se vor face exproprierii și unde împrejurările permit-se va cere.

1. Pentru fiecare școală primară :

a) 2 jugăre cadastrale, întrucît școala nu are intravilan propriu. Dacă intravilanul existent este mai mic de 2 jugăre cadastrale se va cere complectarea lui. (L. citată art. 40.)

b) Pământul necesar pentru complectarea, respectiv crearea sesiunii școlare până la maximum prevăzut în art. 6 p. 4 al legii (vezi I—2). L. citată art. 92, punct 12.

c) 5 jugăre cadastrale pentru crearea economiei școlare model. (L. citată art. 99.)

2. Pentru fiecare școală normală: întinderile de pământ prevăzute sub 1. a) și c). (L. citată art. 40 și 99.)

3. Pentru fiecare din celelalte școli dependente de Directoratul nostru: întinderea de pământ prevăzută sub 1. a). (L. citată art. 30.)

IV. Notăm că :

1. Cererile, prin cari se solicită pământ pe seama școlilor, sunt a se trimite comisiunilor de ocol pentru împroprietărire. (L. citată art. 142.)

2. Listele de împroprietărire se întocmesc de comitetele locale (din cari fac parte și membrii corpului didactic primar.) (L. citată art. 104.) Asupra lor judecă comisiunile de ocol pentru împroprietărire. Listele astfel încheiate vor fi afișate 5 zile la ușa localurilor publice din comune.

Contestațiile sunt a se înainta comisiunilor județene de împroprietărire în termen de 5 zile dela afișare. (L. citată art. 105.)

Hotărârile, aduse de comisiunile județene de împroprietărire asupra contestațiilor din chestiune, sunt definitive. (L. citată art. 106.)

3. Aplicarea împroprietăririi se face de judecătorul de ocol împreună cu inginerul operator al direcțiunii cadastrului, cari — în acest scop — fac parcelările necesare. (L. citată art. 109.)

4. Plata pământului expropriat în favorul școlilor întrucît nu se va achita prin alte servicii ale Statului, se va face de către școlile respective în acest scop ele vor trece în bugetul anului viitor sumele necesare.

V. Cultivarea pământurilor școlare se va face cu colaborarea elevilor; în așa fel, ca aceștia să-și câștige — în marginile posibilității — cunoștințele și îndrumarea de lipsă unui bun agricultor.

VI. Venitele pământurilor școlare — cu excepția grădinilor cari se găsesc lângă școli, respective lângă locuințele membrilor corpului didactic și cari formează proprietatea Statului sau se găsesc în folosința perpetuă a acestuia — se vor folosi pentru întreținerea școlilor.

Grădinile amintite la aliniatul anterior, rămân și pe viitor în folosința membrilor corpului didactic.

VII. Dispozițiile ordinului de față se referă atât la școlile de stat, cât și la școlile confesionale, respective comunale cu învățători (profesori) de stat și se vor executa prin sfaturile (eforile) școlilor din chestiune.

VII.

Apel

către învățători.

Viticultura este cea mai frumoasă ocupațiune dintre ramurile Agriculturii.

Industrializarea și comercializarea vinului și a produselor lui dau un izvor de venit care îmbogățește nu numai pe producători făcându-i fericiți, dar și ridică vaza unui stat și valuta lui.

Țara noastră ocupă un loc de frunte în Europa în ceea ce privește viticultura.

După ce se vor deschide granițele statului, comerțul cu vinul nostru va fi cel mai mare izvor de venit.

Însă fără a se crește viticultorii iscusiți. — tezaurul ce zace neexploatat în solul patriei noastre va rămâne îngropat și ne vor întrece alte popoare dornice de cultură din alte țări, cari stau îndărătul nostru în ceea ce privește locul acomodat pentru viticultură.

Agronomia, prin o înțeleaptă economie națională este chemată să scoată la suprafață tezaurul care este în solul patriei noastre pentru fericirea și ridicarea poporului nostru, care azi este în multe părți inferioară în starea sa materială față de celelalte popoare, din cauza vitrigiei timpurilor din trecut.

Dacă perdem odată terenul reclamei am terminat și cu valorificarea produselor viticole, căci acel fapt o să urmăze, întrucât stările anormale de azi vor trece și viitorul va fi a acelor popoare, cari sunt setoase după cultură și le place să lucre.

Intrucât mai avem 5 locuri goale pentru clasa I-a și pentru clasa II-a public acest apel.

Condițiunile de primire sunt :

1. Etatea dela 14 ani în sus, Estras de botez
2. Atestat de cel puțin 4 clase primare (elementare).

3. Să fie deplin sănătos, robust.

4. Să aducă cu sine haine de pat și îmbrăcăminte pentru sine.

După terminarea cursului de 3 ani și a școlii devine șef de cultură ori agent viticol ca ofițer de stat.

Are dreptul să intre în școala medie de agricultură, dacă termină școala inferioară cu succes bun. Are drept de voluntar la miliție cu favorul de a servi numai un an.

Dacă aveți în comuna Dv. asemenea tineri, Vă rog să mă avizați până ce nu s'a umplut locurile. Despre rezultatul avizului Dv. veți primi răspuns telegrafic din partea subsemnatului.

Dlosăg, (în Bihor) la 25 Sept. 1922.

Danil Graur

Directorul școlii inf.
de viticultură.

Revizoratul școlar.

INFORMAȚIUNI.

Curs de contabili cooperatiști.

Direcțiunea generală a Cassei centrale de cooperatie și Improprietărire, a înființat în Arad o școală pentru pregătirea contabililor de cooperative.

În această școală se primesc elevi și eleve, cari au implinit 15 ani și au absolvit cel puțin 6 clase primare, cu preferință 1—2 clase medii.

Cursul durează 17 luni și anume 9 luni li se predă cunoștințele teoretice, 6 luni cunoștințe practice și 2 luni complectarea celor de mai înainte.

Absolvenții școlii fac armata un an. Ei devin contabili de bănci populare, cooperative și federale și pot deveni directori ai acestora.

Învățământul e gratuit în internat. Îmbrăcăminte și mâncarea privește pe elevi, putând aduce cu sine alimente ori valoarea în bani.

Pentru primire se vor înainta: Cererea de înscriere extras de botez, certificat școlar și de moralitate.

Oradea-Mare la 9 Octomvrie 1922.

*

Îmbunătățirea lefurilor. Camera și senatul în săptămâna trecută au votat proiectul de lege pentru îmbunătățirea lefurilor funcționarilor.

Cum unele ziare comunicaseră dinainte, că această îmbunătățire nu privește corpul didactic, personalul C. F. R. și R. M. S., aceasta a produs nemulțumire în rândurile funcționarilor atinși. E drept, că corpul didactic era invidiat de alte categorii de funcționari și, s'o recunoaștem, cu drept cuvânt, pentru că în împrejurările din Octomvrie—Noemvrie 1921 leafa învățătorilor era de invidiat. Azi, însă, când prețurile alimentelor și a altor articoli de primă necesitate s'au

scumpit în așa măsură, că nimeni nu-i mai poate face față.

Întrebat în cursul discuției dl Vintilă Brătianu ministrul finanțelor a declarat, că și corpul didactic se va bucura de aceeași îmbunătățire, ca și alți funcționari. Legea prevede îmbunătățire de leafă pentru toți funcționarii de stat, cari în cursul anului curent bugetar nu s'au bucurat de o astfel de îmbunătățire.

Îmbunătățirea se face cu 1 Octomvrie n. a. c. și anume sporul de scumpete se urcă cu 150%. Deci învățătorii urbani vor primi cu 450 lei mai mult lunar, iar cei rurali cu 300 Lei. La aceasta se mai adaugă un spor pentru familiști și anume după soție 100, după un copil, 150 după 2 copii 200 și după 3 și mai mulți 250 Lei lunar.

Această îmbunătățire este numai provizorie, întrucât în sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare se va depune statutul funcționarilor publici, prin care se va regula — sperăm — definitiv soarta funcționarilor.

*

Școală agronomică nouă se înființează în județul nostru în comuna Uileac (Hegyközujlak), cu patru puteri didactice, dintre cari deocamdată vor funcționa două.

Școala se înființează în urma unei fundațiuni a reposatului Friedman Benjămin, care a testat în acest scop cca 150 jug. cat. pământ. Școala va avea un curs de 3 ani pentru toate ramurile agriculturii și se vor primi copii din întreg județul fără deosebire de naționalitate și confesiune și în acest scop va fi împreunată cu cămin, unde copiii dovediți săraci pelângă întreținerea gratuită vor primi și îmbrăcăminte.

Organizarea și conducerea școlii este încredințată unui comitet special.

La timpul său vom publica concursul de primire al copiilor.

*

Necrolog. Șirul învățătorilor din nou s'a știrbit.

Învățătorii *Fazekas Alexandru* din Ineu și *Stan Nicolae* din Agriș au decedat în cursul unei trecute.

Li deplângem și transmitem condoleanțele noastre familiilor rămase în urma lor.

*

Soția învățătorului *Petru Vlaicu* din Luoniș a decedat în împrejurări tragice.

Transmitem soțului îndurerat condoleanțele noastre.

*

Asigurarea învățătorului. Ziarul „Nagyvárad“ din Oradea mare într'un număr mai recent publică un articol cu titlu de mai sus. E vorba cum un învățător asigurându-se înainte de război la suma de 2000 coroane și expirând termenul de asigurare, i-s'a plătit abia 160 lei.

Nu această parte a articolului ne interesează.

Ni-a atras atențiunea însă o frază al aceluși articol, în care se spune cam următoarele: *Învățătorul din chestiune urmând spiritul cărților sale, decât să depună jurământul de fidelitate către noul stat, în butul patriei pierdute, mai bine a demisionat.*

Aceasta fără comentariu pentru a se vedea o mentalitate.

CĂRȚI ȘI REVISTE.

Educația Nr. 7—8 pe Septembrie—Octombrie cu articoli scriși de dnl G. Antonescu, Palladi, Nisipeanu, Marinescu, Papodopol, Bobancu, Dicescu, Bărgăuanu, Radu.

Remarcăm articolul dlui Nisipeanu „Către o școală unitară”. Dl Nisipeanu, în vederea reformei învățământului, dă indicații practice, cum toate țările și în special Germania și Austria tind spre o școală unitară.

„Ce este școala unitară? E o școală, care întru-nește la un loc pe toți copiii, începând dela vârsta școlară (6—7 ani) până la 14—15 ani. Nici o diferențiere de școli până la vârsta aceasta, numai de aci înainte școli cât de diferite, potrivite tuturor aptitudinilor”, spune dl Nisipeanu.

Această școală or fi construită din două etape bine legate între ele:

1. Școala de bază sau școala primară elementară obligatorie pentru copil de 6 sau 7 ani impliniți și

2. Școala medie, obligatorie pentru toți cei ce au absolvit pe cea dintâi.

3. După ce toți copiii vor fi trecuți prin cele două grade de școli obligatorii, ei pot intra în școala superioară, gimnaziul (liceu), școli reale, de meserii, de comerț, normale, seminariile etc.

4. Din aceste școli superioare absolvenții ar lua drumul carierelor practice iar cei mai distinși vor putea urma la universități.

Conceptia acestei școli unitare este motivată cu scopul educației, care nu poate fi altul, decât cel al vieții individuale.

Școala unitară e chemată deci, ca ținând seamă de aptitudinile individuale, să le desvolte până la cel mai înalt grad posibil, pentru a face din ele atât izvorul fericirii pentru cel ce le are, cât și pentru societate.

Și acest lucru se poate să l înfăptuiască numai dacă aduce la sîmul ei pe toți copiii, pe cari îi ocupă în multe direcții, până ce în fine se arată aptitudinea firească a fiecăruia și apoi să ramifică în multe direcții, după înclinările copiilor. Totatunci însă i se va deschide copilului drumul către cea mai înaltă cultură corespunzătoare firei sale. Deosebirile de situația socială însă trebuie să dispară, și trebuie să dispară și lipsa de mijloace materiale, care nu trebuie să fie o piedecă pentru nici un copil capabil în desfășurarea însușirilor lui.

Școala Nr. 17—18 pe Septembrie c. Organul Asociației corpului didactic primar din Bucovina. Cuprinde articoli interesanți de dnii Simienovici, A. D. Culea, Brăileanu, Lambrior și alții. Asociația publică un apel

către către corpul didactic primar din țară, pentru organizarea unei excursiuni în Italia. Ideia e frumoasă.

O excursiune cu foloase morale neprețuite! Recomandăm și noi învățătorilor din județ, mai bine situați să se prezinte.

Pentru adunarea cheltuelilor necesare învățătorii vor trimite lunar 100 Lei la adresa: Ioaneșu Eusebie, Cernăuț str. Atlas Nr. 5, unde se vor anunța și participările.

*

Albina revistă pentru popor, edată de casa culturii poporului. O revistă bine întocmită pentru popor, cuprinzând tot aceia de ce are trebuință un plugar luminat.

*

Cărți pentru copii. Institutul de arte grafice Ardealul din Cluj, a început editarea unei biblioteci pentru copii. Numărul prim din această bibliotecă cuprinde întâmplări din viața domnitorilor români. Aceste întâmplări se pot folosi cu succes la predarea istoriei, dar totodată formează și o lectură sănătoasă pentru copiii școlilor de repetiție și în general pentru tinerime.

Învățătorii sunt invitați a se îngriji ca să nu lipsească din nici o bibliotecă școlară.

E totodată și o carte potrivită pentru premii la finea anului școlar.

Se poate procura dela numitul institut. Prețul e 6 Lei.

*

Tabloul voievozilor români. Pictorul surdo-mut Kimon Sinteanu are un tablou al voievozilor români, desemnat de dânsul, pe care îl recomandăm școlilor să-l procure în câte un exemplar în sarcina bugetului școlii, întrucât va fi posibil. Tabloul este bine reușit și pe lângă opera patriotică, dăm posibilitatea, ca numitul încă să-și asigure existența zilei. Se va procura prin Directoratul general din Cluj.

*

Viața Cercurilor Culturale. Revistă de educație și învățământ, organul oficial al Revizoratului școlar din Ciuc. Apare paralel în limba română și maghiară, odată la lună. Nr. 1. din Octombrie cuprinde pe lângă un scurt program, numai ordonanțe și comunicări de ale Revizoratului școlar.

Cuprinsul.

La muncă	Gh. Tulbure
Importanța personalității prof.	E. Filipidescu
Prelegeri populare	Gh. Mătea
Mișcare pedagogică	E. Țigu
Partea oficioasă	*
Informațiuni	**
Cărți și reviste	**